

การสื่อความหมายความเพี้ยนในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์

Communicating of Weirdness in Social Media Space

มินท์ ชมโหม (Mim Shomchom)* ดร.จิตชยางค์ ยมาภัย (Dr.Jitjayang Yamapai)**

ดร.ณรงค์ อาสุมิติ (Dr.Narong Ardsamiti)*** ดร.โสพล ศิริไสย์ (Dr.Solrot Sirisai)****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงการสื่อความหมายความเพี้ยนในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ โดยแยกวิเคราะห์เป็นสองส่วน ส่วนแรกเป็นการวิเคราะห์จากเนื้อหาของมาดามมด ในรายการภาษา พลาซ่า ภาพถ่ายจากแฟนเพจ เซ็กซี่ แฟนคลับ และแม่บ้านมีหนวด พบว่าการสื่อความหมายของความเพี้ยนผ่านรูปแบบการใช้วัจนภาษา ได้แก่ คำสแลง ส่วนรูปแบบการใช้วัจนภาษา ได้แก่ การใช้กริยาท่าทาง การแต่งกาย ฯลฯ ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์การรับรู้และคุณค่าของความเพี้ยนจากกลุ่มวัยรุ่นอายุ 18-25 ปี พบว่า เป็นการรื้อสร้างความหมายใหม่ จากเดิมความเพี้ยนที่ถูกมองภาพรวมเป็นเรื่องของความผิดปกติของร่างกาย และจิตใจ อีกทั้งเป็นการให้ความหมายจากผู้อื่น แต่ในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ในปัจจุบัน ความเพี้ยนเกิดจากการประกอบสร้างจากความโดดเด่นจากคนส่วนใหญ่ในสังคม โดยแสดงความแตกต่าง และลักษณะของหลังสมัยนิยม ผ่านรูปแบบความคิดเพี้ยน และความแปลกในการนำเสนอรายการตลอดจนภาพถ่าย

ABSTRACT

This research is for studying to communicating of weirdness in social media space. We had analyzed by separate into two point, the first is about the analysis of text in the Plaza Plaza Television Program of Madam Mod and pictures fan page of Sexy Pancake and Maebanmeenuad found that it's construction and communication was based on a verbal communication namely slang and for the non verbal communication is also used as body movement, dressing etc.. And for the second point was analyzed by the apperceived value with the weirdness form adults 18-25 years old and found that it was deconstructed and gave the new meaning for the weirdness, the previously weirdness was seen as a passive thing and to be meant about physical and mind abnormality. But in social media space recently, weirdness comprise of noticeable peoples. They show difference, aspect of post modernism through weirdness form presenting shown and photograph.

คำสำคัญ: การสื่อความหมาย ความเพี้ยน พื้นที่สื่อสังคมออนไลน์

Key words: Communicating, Weirdness, Social Media Space

* นักศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

** อาจารย์ สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

*** อาจารย์ สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

บทนำ

หากย้อนไปในประวัติศาสตร์อันยาวนานของ โลกมนุษย์ ที่มีผู้คนจำนวนหนึ่ง ที่อยากเปลี่ยนแปลง โลกนี้ให้ดีขึ้นตลอดเวลา ด้วยความกล้าที่จะคิด และตั้งคำถาม ผ่านจินตนาการต่างๆ เพื่อเปลี่ยนบางสิ่งที่ดูจำเจ ให้มันดีและเข้าท่า แต่บางคำถามที่เขาตั้งขึ้นมากลับ กลายเป็นสิ่งที่ทำทลายความเชื่อของยุคสมัย เช่น ความเชื่อ ในยุคกลางที่เป็นยุคศาสนจักร หรือศาสนาคริสต์ที่มี อำนาจมาก ชี้ดถือคำสอนของอริสโตเติล เป็นเสมือน กับคัมภีร์ไบเบิล ใครก็ตามที่เชื่อและเผยแพร่ความคิด ทฤษฎีที่ขัดแย้งกับอริสโตเติล ก็เสมือนหนึ่งเผยแพร่สิ่ง ที่ขัดแย้งกับคำสอนของพระเจ้า (ชัยวัฒน์, 2543) การ เห็นต่างไม่ว่าจะเป็นธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ทำให้ บางครั้งก็ต้องแลกมาด้วยชีวิต เพราะถูกเข้าใจผิดว่าเป็น พวกแม่มด เป็นปีศาจร้าย จนโดนจับไปเผาทั้งเป็น แดมยังคอยแต่จะทำลาย หรือพยายามเหยียดความคิดต่าง ให้สูญสิ้น จนทำให้ผู้ที่มีความคิดที่เห็นต่าง ถูกรอบ กอบ และเชื่อในบางสิ่งที่แตกต่างจากคนในสังคม ถูก มองว่าเป็นตัวประหลาด เป็นพวกไม่ปกติ เพี้ยน หรือ เสียสติ

หากเรามอง “ความเพี้ยน” เป็นปรากฏการณ์ หนึ่งที่เกิดขึ้นในสังคมของเราในปัจจุบัน ทำให้เกิด คำถามต่อมาได้ว่า แล้วอะไรที่เรียกว่า “ความเพี้ยน” แล้ว “ความเพี้ยน” ถูกสื่อความหมายอย่างไร อันความ เพี้ยนที่เกิดขึ้นมิได้ใช่เป็นเรื่องที่แบ่งแยกกระหว่างความ ปกติ หรือความผิดปกติในด้านร่างกายหรือจิตใจเพียง เท่านั้น ดังเช่น ในวงการบันเทิงนักร้องบุคคลหนึ่งที่มี อิทธิพล และเป็นที่รู้จักกันทั่วโลก Stefani Joanne Angelina Germanotta หรือที่รู้จักในนาม เลดี้ กาก้า (Lady Gaga) จาก ข้อมูล การ สืบ ค้น จากวิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี (2557) ได้อธิบายถึงภาพลักษณ์ต่อ สังคมที่ทำให้ กาก้า ดูโดดเด่น ไปจากศิลปินอื่น โดย ลื่นเชิง แม้นในบางแง่มุมอาจจะมองเธอเป็นเพียงคนบ้าที่ ไร้สติ แต่งตัวเกินความงาม และซัดจำกัดของบุคคล ทั่วไป แต่สิ่งเหล่านั้นก็สร้างความคิดเด่นเป็นที่รู้จักให้ เธอ แม้กระทั่งนักวิจารณ์ด้านแฟชั่นบางคนยกให้ กาก้า

เป็นเจ้าแม่แห่งวงการแฟชั่น และให้การแต่งตัวของเธอ เป็นแรงบันดาลใจทุกครั้ง การออกจากกฎเกณฑ์เดิมๆ หรือบรรทัดฐานเดิมๆ ที่สังคมคาดหวังไว้ อาจจะไม่ จำเป็นว่าจะต้องเป็นสิ่งเลวร้าย หรือเป็นการขัดแย้งต่อ สังคม และวัฒนธรรมเสมอไป การนอกกรอบอาจเป็น เพียงการสร้างเส้นทางใหม่ๆ เพื่อให้ไปถึงจุดหมาย ปลายทางที่เป็นเจตนาธรรมณ์ในการดำเนินชีวิตเฉก เช่นกัน

ช่องทางสื่อมวลชนเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ สรรค์สร้าง แสงหาสิ่งทำทลายที่เรียกว่า “ความเพี้ยน” ซึ่งสื่อมวลชนในอดีต “ความเพี้ยน” จะจะเป็นสิ่งที่ถูก นำเสนอ และให้คุณค่าความหมายออกมาในเรื่องของ ความผิดปกติ ความบกพร่องทางด้านร่างกาย และ จิตใจที่มาแต่กำเนิดเป็นส่วนใหญ่ ด้วยกรอบที่ถูกจำกัด ด้วยความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์เป็นหลัก อันเป็น สาเหตุทำให้เกิดความแตกต่าง แบ่งแยกอย่างชัดเจน เช่น สัดส่วนของร่างกาย ความสามารถทางสมองและ จิตใจ ความเป็นกลุ่มก้อนของชาติพันธุ์ เป็นต้น ประกอบกับสิ่งใดที่แตกต่าง แปลกแยกจากส่วนร่วมดู จะกลายเป็นเรื่องผิดแปลกแตกต่างอย่างแยกซ้ายขวา ชัดเจน อีกทั้งการรับรู้เรื่องความผิดปกติเหล่านี้ดูจะ เป็นเรื่องที่สร้างความแปลกตา และแปลกใจ ไร้การชื่น ชมยกย่อง และการตอกย้ำผลิตซ้ำถึงความแตกต่าง ด้วย การใช้คำพูด และเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ในการ วัตถุประสงค์

ในยุคปัจจุบันช่องทางสื่อมวลชนอย่างสื่อ ออนไลน์ เข้ามามีบทบาท และเป็นเรื่องที่ไม่ไกลตัว ของผู้คนอีกต่อไป ด้วยการพัฒนารูปแบบของ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือสมาร์ทโฟน ไอแพด แท็บ เลตต่างๆ ที่ปรับเปลี่ยน และยกระดับใหม่ในแต่ละ เดือน พร้อมกับราคาที่มีมาเสนอในรายระดับ ตามแต่งบประมาณของผู้บริโภคให้เลือกกันตามความ เหมาะสม อีกทั้งเป็นช่องทางที่ไม่ได้จำกัดการเข้าถึง ด้วย เพศ วัย การศึกษา ความมั่นคงทางการเงิน และ เวลาในการรับชมรับฟัง สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ในสิ่งที่สนใจร่วมกันได้ เป็นคลังข้อมูลความรู้

ขนาดย่อที่สามารถเสนอและแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความรู้ หรือตั้งคำถามในเรื่องต่างๆ ประหยัดค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสารกับคนอื่น สะดวกและรวดเร็ว และจุดเด่นอีกประการหนึ่ง คือ เป็นสื่อในการนำเสนอผลงานของตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นงานเขียน รูปภาพ วิดีโอต่างๆ เพื่อให้ผู้อื่นได้เข้ามา รับชมและแสดงความคิดเห็น และใช้เป็นสื่อในการ โฆษณา ประชาสัมพันธ์

ซึ่งงานวิจัยชิ้นนี้พยายามที่จะนำเสนอ ภาพรวม ตลอดจนวิเคราะห์การสื่อความหมาย ความสัมพันธ์ในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์ เนื่องจากพัฒนาการ รับรู้ในปัจจุบันเรื่อง “ความเพี้ยน” จะเป็นการสร้างความหมายใหม่ เพราะมิได้จำกัดอยู่ที่ความคิดปกติทาง ร่างกาย หรือจิตใจเพียงเท่านั้น แต่เป็นการนำเสนอ ผลงานของบุคคลธรรมดาที่ไม่ได้มีความบกพร่องทาง ร่างกาย หรือจิตใจ อย่างมาดามมด แม่บ้านมีหนวด และเช็กซี่ แพนเค้ก ที่เป็นผู้มีชื่อเสียง หรือเป็นที่ ขอมรับในสังคมออนไลน์ หรือเป็นที่รู้จักกันดีว่าเป็น “เน็ตไอดอล” ผ่านการนำเสนอความกล้าคิด กิจกรรมที่ ผิดแปลก หรือเพี้ยนไปจากการดำเนินชีวิตตามธรรมดา หรือกับบางสิ่งที่ไม่คิดว่าอาจจะเกิดขึ้น หรือต่างไปจาก สิ่งที่เคยปฏิบัติมาแต่เดิม เช่น ภาษาที่ใช้ในการนำเสนอ การแต่งกาย น้ำเสียง ท่าทางของผู้ผลิตผลงานเป็นต้น ซึ่งการนำเสนอดังกล่าว พยายามที่จะลบล้างเส้นแบ่ง ระหว่างความปกติและความผิดปกติ เพราะความเพี้ยน อาจหมายถึงการประกอบสร้างขึ้นจนกลายเป็นความ เคยชินของการรับรู้ และกลายเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง เป็นการเน้นความผสมผสานถึงความแตกต่าง หลากหลายในหลายบทบาทหน้าที่ร่วมกัน แทนที่จะ มองเป็นเพียงเรื่องของการตัดสินในเรื่องของสภาพ ความผิดปกติในด้านร่างกาย และจิตใจเพียงเท่านั้น หากแต่เป็นการเคารพด้วยสิ่งซึ่งมีความแตกต่าง หลากหลาย การยอมรับคุณค่า และเปิดมุมมองในทาง ความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างความเข้าใจ การยอมรับ ในทัศนคติ พฤติกรรม และปรากฏการณ์ต่างๆ ที่ เกิดขึ้นในสังคมไทย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาการสื่อความหมายของความสัมพันธ์ใน พื้นที่สื่อสังคมออนไลน์
2. วิเคราะห์การรับรู้ และให้คุณค่าของความ เพี้ยนของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นตามแนวคิดหลังสมัยใหม่

ระเบียบวิธีวิจัย

วิเคราะห์ตัวบท (Textual analysis)จากการ ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร

การศึกษานี้เป็นงาน วิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การวิเคราะห์การใช้ ภาษาเพื่อการสื่อสารจากตัวบทรายการภาษา พลาซ่า ภาพถ่ายจากแฟนเพจ (fanpage) เฟสบุ๊ก (facebook) ของแม่บ้านมีหนวด และเช็กซี่ แพนเค้ก ใช้เกณฑ์การ วิเคราะห์จาก 2 องค์ประกอบการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร คือ การใช้วัจนภาษา และการใช้วัจนภาษา

วิเคราะห์การรับรู้ และให้คุณค่าของความ เพี้ยน ของกลุ่มตัวอย่างผู้ชมวัยรุ่นแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

วิเคราะห์การรับรู้ และให้คุณค่าของกลุ่ม ตัวอย่างผู้ชมวัยรุ่นทั้งเพศชาย และเพศหญิงที่มีอายุ 18- 25 ปี ที่อาศัยในชุมชนราชพฤกษ์ เขตกรุงเทพมหานคร เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่แห่งความเป็น สังคมเมือง ที่มีการอาศัยอยู่ร่วมกันถึงวัฒนธรรมความ แตกต่างหลากหลายในด้านต่างๆ มีความเคลื่อนไหวทั้ง ทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม การศึกษา รวมทั้ง ข่าวสาร และเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่าง ต่อเนื่อง โดยกลุ่มวัยรุ่นเหล่านี้มีโอกาสเปิดรับข้อมูล ติดตามข่าวสารได้สะดวกรวดเร็ว และทันเหตุการณ์อยู่ ตลอดเวลา อีกทั้งยังเป็นผู้มีอำนาจในการเลือกเปิดรับ ข้อมูล ติดตาม สืบค้น และในบางครั้งยังเป็นผู้ผลิต ข่าวสารต่าง ๆ นั้นได้ด้วยตนเอง จำนวน 13 ราย จากการ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่ มีคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์การวิจัย ทำการ สัมภาษณ์เก็บข้อมูลแบบสนทนากลุ่ม (Focus groups)

และสัมภาษณ์ระดับลึก (In-Depth Interview) จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลด้วยแนวคิดภาษาเพื่อใช้ในการสื่อสารและแนวคิดหลังสมัยใหม่ เปรียบเทียบ สรุป อภิปรายผลการวิจัย การศึกษานี้ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยกลุ่มตัวอย่างได้รับฟังคำชี้แจงการวิจัยและลงนามให้ความสมัครใจก่อนเข้าร่วมการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การนำเสนอผลการศึกษาเป็น พรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Descriptive) โดยแยกประเด็นการวิเคราะห์เป็นสองส่วน คือ 1. วิเคราะห์การใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจากตัวบท (Textual analysis) จากรายการภาษา พลาซ่า ภาพถ่ายจากแฟนเพจเฟซบุ๊กของแม่บ้านมีหนวด และ เช็ทซี่ แพนเค้ก 2. วิเคราะห์การรับรู้ และให้คุณค่าของความเพี้ยนของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่น จากนั้นนำข้อมูลทั้งสองส่วนมาวิเคราะห์ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการพิจารณาอย่างละเอียดเกี่ยวกับการตีความ และทำความเข้าใจการสื่อความหมายความเพี้ยนในพื้นที่สื่อออนไลน์

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การสื่อความหมายความเพี้ยน

จากการวิเคราะห์ภาษาที่ใช้ในการสื่อความหมาย พบว่าองค์ประกอบที่ 1. การใช้วัจนภาษา (verbal communication) หมายถึง ภาษาที่แสดงออกโดยการใช้ถ้อยคำ คำพูดหรือตัวอักษรซึ่งได้แก่ ภาษาพูด และภาษาเขียน (พชร บัวเพียร, 2537) การใช้วัจนภาษาในการสื่อสารต้องคำนึงถึงความชัดเจนถูกต้องตามหลักเกณฑ์ภาษา หรือไวยากรณ์ ดังเช่น หน้าทีของคำ ตำแหน่งของคำ และความหมายของคำ ซึ่งความหมายของคำมีทั้งความหมายตรง และความหมายแฝง ผู้ส่งสารจำเป็นต้องศึกษาโครงสร้างของประโยคเพื่อวางตำแหน่งของคำในประโยคให้ถูกต้อง ถูกที่ไม่สับสน ซึ่งคนในสังคมต้องเรียนรู้และใช้ภาษาในการฟัง พูด อ่าน เขียน และคิด เพื่อให้การ

สื่อสารบรรลุเป้าหมาย ผู้ส่งสารยังต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับ ลักษณะ การ สื่อ สาร เวลา สถานที่ โอกาส และบุคคล ต้องพิจารณาว่าสื่อสารกับบุคคล หรือกลุ่มบุคคล เพราะขนาดของกลุ่มมีผลต่อการเลือกใช้ภาษา ประกอบกับต้องให้เหมาะกับลักษณะงาน เป้าหมาย ผู้ส่งสารจะต้องรู้จักความต่างของสื่อ และความต่างของภาษาที่ใช้กับแต่ละสื่อ และกลุ่มผู้รับสาร เพื่อใช้ภาษาให้เหมาะสมกับผู้รับสาร เป้าหมาย การใช้ภาษาสื่อสารจริงๆ นั้น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมีต่างกัน

จากการวิเคราะห์ลักษณะการใช้วัจน ภาษา ในการสื่อความหมายความความเพี้ยนของรายการภาษา Plaza แสดงให้เห็นว่า เป็นการใช้ภาษาพูดในระดับแบบกันเอง มีการนำเสนอคำศัพท์สแลงที่ถือว่าเป็นภาษาที่ไม่เป็นแบบแผน ก็ไม่ใช่คำต่ำ หรือคำหยาบคาย แต่ก็ไม่ใช่ภาษาที่โดยยอมรับกันว่าถูกต้อง เป็นที่เข้าใจได้เฉพาะกลุ่ม หรือชั่วระยะเวลาหนึ่ง ที่เรียกกันว่า คำสแลง หรือคำคะนอง โดยการสร้างคำใหม่โดยใช้วิธีดังนี้ เช่น การยืมคำจากภาษาต่างประเทศ เช่น ฟานู ฟานู หมายถึง เก๋ ซิค อิบ เลิศ ซึ่งเพี้ยนเสียงมาจากคำว่า fabulous ที่แปลว่า เยี่ยม ดิเลิศ เมื่อนำมาเป็นภาษาไทย จึงเป็นการใช้คำตัดสั้น หรือกร่อนคำลงอีกทั้งเป็นการใช้คำซ้ำโดยไม่ใช้ไม้ยมก เพื่อเน้นให้ง่ายต่อการใช้ และจดจำ เป็นต้น โดยเนื้อหา หรือประเด็นที่ทางรายการภาษา พลาซ่านำเสนอ โดยส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับสังคมเพื่อนแบบวัยรุ่น เรื่องการเรียน ความรัก เพศ และแฟชั่น ซึ่งเป็นเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม และทัศนคติของวัยรุ่นในสังคมปัจจุบัน จึงเป็นการไม่ยากที่กลุ่มผู้รับสารวัยรุ่นมีความเข้าใจ และเข้าถึงเนื้อหาของรายการได้อย่างรวดเร็ว ในส่วนของตัวบทภาพถ่ายจากแฟนเพจเฟซบุ๊กของแม่บ้านมีหนวด และเช็ทซี่ แพนเค้ก เป็นภาพถ่ายจึงเน้นการวิเคราะห์ของอวัจนภาษา ซึ่งจะกล่าวถึงในส่วนถัดไป องค์ประกอบที่ 2. อวัจนภาษา (non verbal communication) หมายถึง ภาษาที่ไม่ได้แสดงออกโดยถ้อยคำ คำพูด หรือตัวอักษรโดยตรง แต่แสดงออกทาง

อื่น ซึ่งสามารถสื่อความหมายได้ โดยความหมายของ อวยพร พาณิช และคณะ (2526) หมายถึง สัญลักษณ์ หรือรหัสที่ละเอียดอ่อนไม่ได้บันทึกไว้ที่ใด แต่เป็นที่เข้าใจในการถ่ายทอดความเข้าใจนั้นกระทำระหว่างบุคคล 2 คนขึ้นไป โดยมีจุดมุ่งหมาย มีความรู้สึกตัว และมีปฏิริยาตอบสนองเข้ามาเกี่ยวข้อง ได้แก่ กิริยาอาการ สีหน้าแวตา น้ำเสียง ระยะเวลา เป็นต้น ส่วน กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย (2550, น.3-5) ได้รวบรวมนิยามของอวัจนภาษาของนักวิชาการไว้ดังนี้

Wilden อธิบายถึงอวัจนภาษาว่า เป็นการสื่อสารของมนุษย์ที่แสดงออกด้วยภาษาท่าทาง สีหน้า การเปลี่ยนแปลงของระดับเสียง ความต่อเนื่อง ลีลา รวมถึงจังหวะของการแสดงออกต่างๆ ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่อยู่ในรูปของการสื่อสารที่ต้องอาศัยสัญลักษณ์ต่างๆ

Gudykunst, Ting-Tooney and Chua ได้ อธิบายเปรียบเทียบการสื่อสารเชิงอวัจนภาษากับวัจนภาษาไว้ว่า ในขณะที่การสื่อสารเชิงอวัจนภาษาเป็นการสื่อสารแบบตัวอักษร แต่ในการสื่อสารเชิงอวัจนภาษาจะประกอบไปด้วยการสื่อสารหลายระดับ หลายรูปแบบ หลายมิติ และเป็นระบบที่ต้องอาศัยสัญลักษณ์ทางการสื่อสาร

ปรมะ สตะเวทิน กล่าวถึงการสื่อสารเชิงอวัจนภาษาว่า เป็นการสื่อสารโดยใช้รหัส หรือสัญลักษณ์อย่างอื่นแทนที่จะใช้ภาษาพูด หรือภาษาเขียน เช่น การยิ้ม การแสดงกิริยาท่าทาง หรือวรรคตอน เป็นต้น ซึ่งรหัส หรือสัญลักษณ์สามารถแบ่งออกได้เป็น 6 ประเภท คือ เวลา เนื้อที่ กิริยา สิ่งของ ร่างกาย และเสียงที่เปล่งออกมาแต่ไม่มีความหมายที่เรียกว่า ปริภาษา ซึ่งใกล้เคียงกับความหมายที่ พัทธนี เขจรธธา และคณะ ได้กล่าวว่า การสื่อสารเชิงอวัจนภาษาเป็น “ภาษาเงียบ”

จากทัศนะของนักวิชาการเหล่านี้ทำให้ทราบได้ว่า การสื่อสารเชิงอวัจนภาษา หมายถึง การสื่อสารที่ไม่ได้เป็นภาษาพูด หรือภาษาเขียน ไม่ได้ใช้กฎเกณฑ์ตามหลักภาษาศาสตร์ แต่อาจมาพร้อมกับภาษาพูดหรือ

ภาษาเขียน คือปรากฏในลักษณะของการใช้สัญลักษณ์ บุคลิกท่าทาง การแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ ของผู้ส่งสาร การใช้วัตถุสิ่งของ เครื่องประดับ หรืออุปกรณ์ต่างๆ น้ำเสียง การเน้นเสียง จังหวะของการพูด และยังคงรวมตลอดไปถึงสิ่งอื่นๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการแปลความหมายของมนุษย์

การใช้อวัจนภาษาของรายการภาษา พลาซ่า ในการสื่อความหมายความเพี้ยน

รูปที่ 1 รายการภาษา พลาซ่า ตอนพัญ พัญ

จากรูปพบว่าเป็นการแสดงกิริยาท่าทางเพื่อเสริม เน้นย้ำ หรือขัดแย้งความหมายของอวัจนภาษาให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยกิริยาท่าทางถูกปรับใช้ไปให้เข้ากับสถานการณ์ มีการใช้ภาพระยะใกล้ (close up) และลายคอมพิวเตอร์กราฟิก ทั้งนี้เพื่อให้เห็นภาพและเป็นการสื่อสารความหมายให้ชัดเจน ซึ่งการแสดงออกการประกอบการพูดมักจะแสดงไปในทางที่สิ้นเกินจริง หรือแบบไม่สมจริง เพื่อสื่อให้เกิดความเสียดสี หักเหน็บ ความตลกขบขัน หรือความที่ต้องการประชดประชันในบางเรื่อง อีกทั้งเป็นการเพิ่มสีสันและเป็นที่ยึดจุดความสนใจต่อผู้ชมรายการ การแต่งกายไม่เน้นความสมจริงในเรื่องสังขนิม แต่จะเน้นความเยอะ ความใหญ่ สีสันฉูดฉาด เป็นไปในลักษณะที่ไม่เข้ากัน หรือผิดรูปแบบ โครงสร้างหน้าที่ เมื่อการแต่งกายถูกใช้ประกอบกับกิริยาท่าทางส่วนใหญ่จึงเป็นไปในการสร้างเสียดสี หักเหน็บ ความสนุกสนาน การล้อเลียน ประชดประชัน หรือการแสดงให้ดูขัดแย้งกับบางเรื่อง เป็นต้น

การใช้วุ้นภาษาในการสื่อความหมาย ความเพี้ยนของภาพแม่บ้านมีหนวด

รูปที่ 2 ภาพแม่บ้านมีหนวดในบรรยากาศทุ่งนา

จากรูป พบว่าเป็นการใช้เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่เน้นความหรูหรา สีฉูดฉาดสดใส โดยเน้นถึงความพลิ้วไหวของผืนผ้าเป็นสำคัญ เครื่องแต่งกายไม่ได้เป็นไปตามโครงสร้างหน้าที่ หรือเหมาะสมกับบริบท สถานการณ์ หรือกาลเทศะโดยทั่วไป ประกอบกับการเลือกสถานที่ในการถ่ายรูป และเครื่องแต่งกายที่ดูไม่เข้ากัน มีการผสมผสานของเนื้อหาในหลายส่วน เช่น ความทันสมัย ความเป็นชนบท ความสกปรก ความสวยงาม ความทำทาส เป็นต้น หากแต่เป็นการแสดงออกเพื่อความขบขันเป็นส่วนใหญ่

การใช้วุ้นภาษาในการสื่อความหมายของภาพถ่ายเซ็กซี่ แพนเค้ก

รูปที่ 3 ภาพถ่ายเซ็กซี่ แพนเค้ก กับอุปกรณ์การจับปลาแบบท้องถิ่น

จากรูป พบว่าการสื่อความหมายความเพี้ยนของ เซ็กซี่ แพนเค้ก ได้เลือกที่จะสกดกลืนอายุจากความเป็นพื้นบ้าน เช่น อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพทางการเกษตร สิ่งแวดล้อมบรรยากาศของชนบท วิถีชีวิตในการดำเนินชีวิต หรือแม้แต่บางสถานที่ที่คาดไม่ถึง หรือไม่เป็นที่นิยมนำมาเป็นสถานที่ถ่ายภาพ เช่น

ศาลพระภูมิ จอมปลวก เจดีย์เก็บอัฐิกระดูก เป็นต้น รวมถึงนำลักษณะทางกายภาพของคนผสมผสานกับการแต่งกายด้วยชุดหาบหิ้ว สอดแทรกความทะเล้นด้วยการนำเสนอความแตกต่างในรูปแบบของความ เป็นชนบทมาสู่พื้นที่ร่วมสมัยอย่างสื่อสังคมออนไลน์ ด้วยการนำเอาวัฒนธรรมท้องถิ่นมาเป็นลูกเล่นในการประกอบ และนำเสนอตัวตน องค์กรประกอบที่ 3. ความสัมพันธ์ของการใช้วุ้นภาษา และอวจนภาษาตามแนวคิดของ สุปริณี สุวรรณบุรณ์(ม.ป.ป.) ในการสื่อสารความเพี้ยนพบว่า การสื่อสารแต่ละครั้งย่อมใช้ทั้งการสื่อสารเชิงวุ้นภาษาและอวจนภาษาควบคู่กันไป ซึ่งวุ้นภาษาที่ใช้สัมพันธ์กับอวจนภาษามี 5 ลักษณะด้วยกัน คือ การใช้ซ้ำกัน การใช้วุ้นภาษาที่มีความหมายเช่นเดียวกันกับวุ้นภาษาช่วยให้สื่อความหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ใช้แทนกัน การใช้วุ้นภาษาทำหน้าที่แทนคำพูดเช่น ใช้เสริมกัน การใช้วุ้นภาษาเพิ่มหรือเสริมน้ำหนักให้แก่คำพูดเพื่อแสดงอารมณ์ ความรู้สึก หรือแสดงภาพจากตัวอักษรให้จริงจังมากขึ้น ใช้เน้นกัน การใช้วุ้นภาษาเน้นบางจุดที่ผู้พูดต้องการจะเน้นประกอบกับวุ้นภาษา ซึ่งการเน้นนั้นมีน้ำหนักแตกต่างกัน มีเน้นมาก เน้นพอสมควรหรือเน้นเล็กน้อย เครื่องมือที่ช่วยในการเน้นที่สำคัญ ๆ ใช้ขัดแย้งกัน การใช้วุ้นภาษาที่สื่อความหมายตรงกันข้ามกับสารในคำพูด เช่น จากสถานการณ์ตัวอย่างจากรายการภาษา พลาซ่า ตอน ฟานู ฟานู (หมายถึง เก๋ ซิค ฮิบ เร็ด)

“โอ้โห! ที่คาดผมเบอร์รี่สีทอง โอ๊ย! กระเป๋าชานแนวไหน ว๊าย! รองเท้าคิดเขียนรูปแดง เฮ้อ! โอ้โห! ฟรุตทಾರೆ Oh my god มาดามมด มาดามมด เป็นคนที่ ฟานู ฟานู”

รูปที่ 4 ภาพจากสถานการณ์ตัวอย่างจากรายการภาษา พลาซ่า ตอน ฟานู ฟานู

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่า การใช้จินตภาพในการใช้คำศัพท์ เช่น “โอโฮ” “โอ๊ย” “ว้าย” เพื่อแทนการใช้เสียงพูดเพื่อเสริมในการถ่ายทอดอารมณ์ เนื่องจากสถานการณ์ตัวอย่างกล่าวถึงบุคคลที่เป็นคารา คิปปินที่มีความทันสมัยเลือกใช้ของมีแบรนด์มีราคา จึงมีการกล่าวอ้างถึงชื่อแบรนด์เนมชั้นนำจากต่างประเทศ หากแต่เป็นการล้อเลียนขัดแย้งกับชื่อแบรนด์ตัวจริง เช่นแบรนด์ชาแนล เป็น “ชาแนวไหนด” แบรนด์คริสเตียนลูบูแดง เป็น “คิดเดียนรูบูแดง” และมีการใช้คำภาษาต่างประเทศแสดงความประหลาดใจ ด้วยการออกสำเนียงเพื่อส่งเสริมสร้างอารมณ์ในการสื่อสารให้สนุกสนานเช่น Oh my god อีกทั้งกิริยาท่าทางการนำเสนอเครื่องแต่งกาย และเครื่องใช้ที่ช่วยส่งเสริมว่าตนเป็นคนที่มีบริโภคนิยมที่มีความหรูหรา มีระดับ เป็นต้น

โดยทั้ง 3 รายการที่ผู้วิจัยนำมาทำการวิเคราะห์ พบว่ามีจุดร่วมของการสร้างความเพี้ยน คือ การสร้างความบันเทิงเป็นหลัก โดยความเพี้ยนเป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นเพื่อให้เกิดความแตกต่างหลากหลาย และเป็นจุดสนใจในการนำเสนอ ไม่ได้ตัดสินคุณค่าว่าสิ่งใดถูก ผิด สวย หรือไม่สวย โดยไม่ได้ยึดเอาตามความเป็นจริงตามบริบท สถานการณ์ หรือกาลเทศะ เพียงแต่ทำไปเพื่อให้เกิดอารมณ์ขัน เสียงหัวเราะ และเป็นทีจืดจาง

ส่วนที่ 2 การรับรู้ และให้คุณค่าของความเพี้ยน

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบของตัวบทรายการภาษา ภาษาอังกฤษ ภาพถ่ายของแม่บ้านมีหนวด และ เช็กซี แพนเค้ก จากแฟนเพจเฟซบุ๊ก ผู้วิจัยพบว่า ความหมายของ “ความเพี้ยน” ของกลุ่มตัวอย่างวัยรุ่น มี การรับรู้ และให้คุณค่าของความเพี้ยนในเชิงบวก คือ ความเพี้ยนเป็นการแสดงออกถึงความแตกต่าง สร้างความโดดเด่นที่แสดงผ่านออกมาไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการแต่งกาย คำพูด ท่าทาง หรือการทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งกลุ่มวัยรุ่นมีทัศนคติในทางที่ดีกับการให้ความหมายของ

ความเพี้ยน เช่น “มีเอกลักษณ์ไม่เหมือนใคร” “กล้าแสดงออก” “ทำอะไรที่แตกต่าง” “มีความเชื่อมั่นในตัวเอง” “เป็นตัวของตัวเอง” “สะดวกตา” และ “ไม่เค็ดร้อนใคร” ซึ่งเหล่านี้ล้วนสื่อถึงจิตวิญญาณของวัยรุ่น ที่เป็นวัยแห่งการเรียนรู้เจริญเติบโต ทั้งต้องการมีอิสระทางความคิด ต้องการมีตัวตนมีพื้นที่ยืนอยู่ในสังคม พร้อมกันนั้นก็ต้องการเป็นบุคคลที่เป็นที่ยอมรับ และเป็นที่สนใจในเวลาเดียวกัน

ซึ่งสอดคล้องกับการเลือกใช้ช่องทางอย่างสื่อสังคมออนไลน์ เพราะหากเปรียบช่องทางสื่อมวลชนต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น สื่อสังคมออนไลน์นับเป็นตัวเลือกหนึ่ง ที่มีความเป็นอิสระถึงไม่เต็มร้อย แต่ก็มีในหลายๆ ด้านที่เอื้ออำนวยมากกว่าสื่ออื่นๆ เช่น ต้นทุนการผลิต อำนาจในการเลือกผลิตเนื้อหา แสดงความคิดเห็น สถานที่ และเวลาในการเข้าถึงอย่างไม่จำกัด ประเด็นสำคัญประการหนึ่ง คือ เป็นช่องทางหนึ่งที่เปิดโอกาสให้บุคคลธรรมดาทั่วไป สามารถมีที่ยืนในสังคม สามารถส่งเสียง บอกเล่าเรื่องราวของตนมายังพื้นที่ของสังคมโลกให้เป็นที่รู้จัก และขยายไปเป็นวงกว้างอย่างรวดเร็ว

การอธิบายสภาพสังคมร่วมสมัยของทุกวันนี้ที่เราเรียกว่า สภาวะของยุคหลังความทันสมัย (Postmodernity) เป็นสภาวะที่สังคมเกิดความแปรปรวนในการให้คุณค่ากับปรากฏการณ์ หรือเหตุการณ์ หรือสิ่งต่างๆ เป็นความพร่าเลือนที่ใช้แยกแยะสิ่งต่างๆ มาตรฐานการตัดสินคุณค่าที่เคยบ่งชี้ชัดเจนลงไปในยุคสมัยใหม่เริ่มที่จะสั่นคลอน (ชูศักดิ์ ภัทรกุลวณิช, 2539 อ้างใน ชีรทัต ชูดำ, 2549) โดยไม่ได้ตัดสินว่าถูก หรือผิด ดีหรือไม่ดี แต่แสดงให้เห็นถึงการเรียนรู้ความแตกต่างหลากหลายของผู้คน และสังคมที่เกิดขึ้น เป็นความแตกต่างอย่างเข้าใจ และเท่าเทียม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับข้อสันนิษฐานเบื้องต้นผู้วิจัยพบว่า จากความเพี้ยนที่ปรากฏในสังคมอดีตประเด็นที่ชัดเจนของการสื่อ

ความหมายความเพี้ยน คือ การทำให้สิ่งที่ดูผิดปกติ แปลก ไม่เข้าพวก ถูกทำให้กลายเป็นสิ่งของ วัตถุเพื่อ จัดแสดงผู้ตายตาสาธารณะชน ในเชิงสังคมศาสตร์การ ให้ความหมายความเพี้ยนเป็นสิ่งที่ไม่อาจเป็นอิสระ ออกจากบริบททางสังคมที่ซึ่งอยู่รายล้อมได้ เนื่องจาก บริบทอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้อง/เชื่อมสัมพันธ์ หรือ สนับสนุนในกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นั่นคือ สถานที่/เวลา/แนวคิดใดแนวคิดหนึ่งค่านิยม/คุณค่า และก่อให้เกิดผลลัพธ์ออกมาเป็น วาทกรรมทาง วิทยาศาสตร์ (Science Discourse) ด้วยสังคมที่อยู่ รวมกันเป็นกลุ่มขนาดใหญ่ ย่อมเกิดค่านิยม ความเชื่อ ต่างๆ เข้ามามีอิทธิพลต่อการควบคุม และดำรงวิถีชีวิต ดังนั้นคุณค่า และความหมายของความเพี้ยนจึงมิได้ เป็นสิ่งที่ดำรงอยู่ภายในตัวของคน หรือสิ่งนั้นๆ อย่างตรงไปตรงมา แต่ความหมายของความเพี้ยนต่างๆ จะต้องดำรงอยู่ใน “ระบบการให้คุณค่า” ผ่านสถาบัน ทางสังคมต่างๆ เช่น ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญ โรงพยาบาล สื่อ ฯลฯ ซึ่งสถาบันเหล่านี้ ต่างดำรงความสัมพันธ์ทางอำนาจในการเลือกสรร จำแนกว่าสิ่งไหน เพี้ยน หรือ ปกติ และสถาบันเหล่านี้ ก็ได้สร้างกรอบความเข้าใจต่อคุณค่าของความเพี้ยน ไปสู่คนทั่วไปด้วยเช่นกัน

หากแต่ในพื้นที่สื่อสังคมออนไลน์การติดต่อ ข่าวดารกันอย่างรวดเร็วอิสระจากเวลา และสถานที่ ทำให้ผู้คนสามารถเรียนรู้กับเรื่องราวต่างๆ ที่แตกต่าง หลากหลายได้มากขึ้น ทำให้เกิดการเรียนรู้สร้างความ เข้าใจ แสดงความคิดเห็นต่อความแตกต่างหลากหลาย โดยไม่ได้ตัดสินคุณค่าใดอย่างทันทีทันใด ในปัจจุบัน การสื่อความหมายความเพี้ยนมักถูกผูกโยงเข้ากับ ความหมายของจินตนาการ ความสร้างสรรค์ แฟชั่น ศิลปะ ฯลฯ ให้เกิดเป็นความคิดสร้างสรรค์ ที่สามารถ นำไปพัฒนาทางคิดต่อยอดเป็นองค์ความรู้ใหม่ที่ สามารถปรับใช้เข้ากับยุคสมัย ซึ่งในพื้นที่สื่อสังคม ออนไลน์แห่งนี้เต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสารอย่างคาสด้น ทั้งในเรื่ององค์ความรู้ต่างๆ ตลอดจนเนื้อหาที่เป็น กระแสนิยมที่สังคมชื่นชอบเป็นประเด็นถกเถียงกัน

เช่น เพลง ดารา การ์ตูน เสื้อผ้า ภาษา สังคมสาว ออฟฟิศ ความโสด ฯลฯ ที่เราสามารถเลือกหยิบฉวยได้ ตามแต่ความถนัดความสนใจในเรื่องนั้นๆ

ความเพี้ยนในยุคสมัยปัจจุบันจึงเป็นการ สร้างความแตกต่างๆ ให้เกิดเป็นจุดสนใจ หรือจุดขาย เพื่อสนองต่อวัฒนธรรมบริโภคนิยมร่วมสมัยที่มากับ ระบบทุนนิยม แม้ไม่ใช่การบริโภคเพื่ออิมม็อง หากแต่ เป็นการสนองต่อการบริโภคในด้านจิตใจเป็นการสร้าง ทำความเข้าใจถึงความแตกต่างหลากหลายที่ไม่ได้ ตัดสินคุณค่าเพียงเฉพาะแค่ถูก หรือผิด แต่เป็นการ เรียนรู้ความแตกต่างอย่างเข้าใจ ในรอบด้านมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ในงานวิจัยครั้งนี้ขอขอบคุณคณะอาจารย์ ครอบครัวยุ และเพื่อนๆ ที่สนับสนุนเป็นกำลังใจในการ ดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

เพชร บัวเพ็ชร. วาทวิทยา : กลยุทธ์การพูดอย่างมีประสิทธิภาพในทุกโอกาส. กรุงเทพฯ : ศูนย์ หนังสือมหาวิทยาลัยรังสิต; 2537

อวยพร พาณิช, ถิรนนท์ อนุวัชรวิวงศ์, เมตตา กฤตวิทย์. อัจฉริยะภาษาในนวนิยายรอบ ทศวรรษ 2616-2525 .กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2526

กาญจนา โชคเหรียญสุขใจ, การสื่อสารเชิงอวัจนภาษา รูปแบบและการใช้. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย; 2550

ธีรทัต ชูคำ. บทสำรวจแนวคิดหลังสมัยใหม่. วารสารหาดใหญ่วิชาการ [วารสาร ออนไลน์] 2551 [อ้างเมื่อ 13 พ.ค. 2557]. จ. ก. <http://www.eportfolio.hu.ac.th/policies/images/stories/pic/kitjagum/postmodern.doc>

ชัยวัฒน์ คุประตกุล. 10 สุดยอดนักฟิสิกส์ตลอดกาล

[ออนไลน์] 2543 [อ้างเมื่อ 15 พฤศจิกายน

2556]. จาก

<http://www.rmutphysics.com/charud/special>

[news/4/10-physicist/index6.htm](http://www.rmutphysics.com/charud/special)

เลดี้ กาก้า [ออนไลน์] 2557 [อ้างเมื่อ 23

พฤศจิกายน 2557]. จาก

th.wikipedia.org/wiki/เลดี้_กาก้า

สุปรีย์ สุวรรณบูรณ์. ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร

[ออนไลน์] ม.ป.ป. [อ้างเมื่อ 20

พฤศจิกายน 2557]. จาก

[http://www.ipesp.ac.th/learning/thai/Mani](http://www.ipesp.ac.th/learning/thai/Manipulator.html)

[pulator.html](http://www.ipesp.ac.th/learning/thai/Manipulator.html)